

Ha bekopog hozzám Johann Sebastian Bach, egy kedves kisfiú...

A magyarországi zeneiskolákban zajló zenekari gyakorlatról

„Teljes ember nincs sport és nincs zene nélkül sem. Ha ezt a szemléletet sikerül beépíteni a mindennapjainkba, és sikerül megértetni azokkal a döntéshozókkal, akik ma az egészségből talán csak annyit érzékelnek, hogy a gyerekek nem szeretnek énekelni, akkor sikerülhet előbbre lépniünk.”

Beszélgetés a zeneiskolai zenekari oktatásról Ember Csabával, a balassagyarmati Rózsavölgyi Márk Művészeti Iskola igazgatójával, a Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetségének elnökével

A Zenekar hasábjain a hazai zenekari muzsikusképzésről napvilágot látott interjúorozat nyilatkozási többnyire úgy vélték, a magyarországi hangszeres zeneoktatás közép- és felsőfokon alapvetően szólista-centrikus. Nem annyira kamaramuzsikusat és/vagy zenekari zenészeket igyekeznek képezni, mint inkább koncertező művészeket – holott a kiugróan jelentős tehetségek előfordulási aránya nyilvánvalóvá teszi, hogy felnőttként a legtöbb hangszeres növendék nem Beethoven, Brahms vagy Csajkovszkij Hegedűversenyének szólistájaként találja meg működési területét, hanem azon szimfonikus zenekarok egyikének tagjaként, akik a szólistákat e versenyművekben kísérik. Akadt nyilatkozó nem is egy, aki a maga háza táján elért, igen biztató eredményekről tudósított, például Szecsődi Ferenc, a Szegedi Tudományegyetem Zeneművészeti Karának egyetemi tanára, aki elmondta, náluk milyen tervszerűen oktatják a szimfonikus alaprepertoárt, vagy dr. Vigh Andrea, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem rektora, aki a Zeneakadémián zajló sokrétű zenekari muzsikusképzésről számolt be. E kedvező példák ellenére a többség a szólistaképzés szemléletét véli uralkodónak.

I Ön hogyan látja ezt a kérdést?

– Úgy gondolom, nem az a probléma, hogy szólistaképzéssel foglalkozunk. Arra nem figyelünk eléggé, hogy nem állhat mindenki a zenekar előtt. A zenekarban is kell ülni valakinek, és fontos, hogy aki ott ül, ne úgy élje meg a helyzetét, mint akinek valami nem sikerült, hanem boldogan zenéljen ott, ahová a sorsa helyezte. De ez nemcsak a zenekari képzésre vonatkozik – ugyanígy vonatkozhat a tanárképzésre is: fontos, hogy mindenki elhivatottan működjék, és ne azt érezze, hogy neki nem sikerült a Zeneakadémián olyan eredményeket elérnie, amelyek birtokában a szólistapályát választhatta volna. Biztosan jobban oda kellene figyelni arra, hogy ezek az irányultságok kialakuljanak. Valószínűleg az sem volt rossz elképzelés, hogy egy általános alapképzés után lehessen szakirányt választani, de nekem természetesen jobban tetszik az, hogy most is egységesen ötéves a képzés. A tartalmaknak kellene változatosabbaknak lenniük. Az is nyilvánvaló, hogy nemcsak a képzés-

irányt, de az egész szerkezetet túldimenzionálja, hogy mi mennyibe kerül; hogy nem valamiféle széles tantárgystruktúrát lehet tanulni, mint akár az én időmben a Zeneakadémián (bár ez már sokkal régebben volt), hanem szinte percre megmondják, hogy mit tanulhatok, és mi leszek. És ha valakiben megvan a belső késztetése arra, hogy több irányban képezze magát, akkor sem feltétlenül kapja meg ehhez a lehetőséget. Ha ugyanezt a kérdést megvizsgálom a zeneiskolai indulószinten, azt tapasztalom, hogy mivel a költségvetés véges, így az állami szabályozás úgy rendelkezik, hogy mindenki egy hangszeren tanulhat állami támogatással – vagy egy művészeti ágat. Azaz, ha bekopog hozzám Johann Sebastian Bach, egy kedves kisfiú, akit otthon, Németországban a családja már egészen jól előkészített, de ő most nálunk, Magyarországon szeretne egy művészeti iskolában többféle tárgyat tanulni, azt kell mondanom neki, hogy válasszon: csembalózni, hegedülni vagy fuvolázni szeretne-e, mert ezek

közül csak egyet tanulhat, és majd három-négy év után esetleg társhangszerként felvehet egy másodikat.

I Ezek szerint, ha jól értem, nagy probléma, hogy a pénz (vagy annak hiánya) eleve kijelöl sok olyan utat, amelyet nem volna szabad – ehelyett hagyni kellene, hogy a sokféleség elve uralkodjék.

– Igen, és még azt is megkockáztatom, hogy lehet, hogy nem is a pénz számít, csak a pénzzel kapcsolatos szabályozás. Ez lényeges különbség, mert akkor is, ha kevés a pénz, nem feltétlenül mindig nagyobb óraszám és sokkal több tanár kell. Több hozadéka lehet annak, ha valaki sokfelé nyílik ki, és sokoldalú képzésben részesül.

I A szülőnek, aki értelemszerűen csak saját gyermeke zeneiskoláját ismeri, csupán részleges tudása lehet arról, hogy az országban ezen a területen mi, hol, hogyan történik. Önnek rálátása van a zeneiskolák teljes spektrumára: mit tud

mondani arról, hogyan lehet elkezdni alapfokon a zenekari játék megismertetését és megszerettetését?

– Előjáróban két külön kérdést kell tisztázunk. Az első: miért jön a gyermek a zeneiskolába? Ez többnyire a szülő kívánságára történik, aztán a gyermek jó esetben megszereti a dolgot. Utána a problémák ott kezdődnek, hogy van-e elegendő idő és megfelelő lelkesedés a tanár részéről. Magyarországon nagyon sok olyan kiváló tanár dolgozik, aki a tanítás első pillanatától kezdve társas zenéléshez szoktatja a gyermekeket, hiszen ennek van nagy hatékonysága. Ahol ez jól megy, ott működnek is zeneiskolai zenekarok, és ezek aztán nemcsak országos versenyekre és fesztiválokra utaznak, hanem – csúnya szó – kitermelik azokat a muzsikosokat, akik joggal tanulhatnak tovább, és mehetnek zeneművészeti szakközépiskolába. Nagyon fontos az a része a dolognak, hogy a zeneiskolai zenekarok hogyan tudnak működni. A jelenlegi társadalmi környezet ezt nem eléggé segíti. Itt nem arról van szó, hogy bárki is tiltaná a szervezést, hanem arról, hogy a gyermekeknek nagyon sok tanítási órájuk van, csak negyvenöt percre tudunk mindig mindenben gondolkodni, pedig lehetne napi tíz percet is énekelni vagy muzsikálni. Vagy egy kötetlenebb rendben úgy működhetne egy zeneiskola, hogy a zenekar megszervezhető legyen. Persze a hagyomány már évek óta az – csak ez a mostani életmód mellett kevésbé sikerül –, hogy a legtöbb helyen a zenekarok szombatoként délelőtt próbálnak, mert olyankor mindenki ráér. Ma már, amikor sok az autó, sok a program, sok a lehetőség, ezt jóval nehezebb megszervezni, ennek ellenére léteznek az országban jó zeneiskolai zenekarok.

■ Milyen kedvező példákat tudna említeni a zeneiskolai zenekari nevelésre az országos gyakorlatból?

– Nagyon sok és sokféle jó példát sorolhatnék. Érdekes és számomra is meglepő volt, hogy a legutóbbi országos tanulmányi versenyre Debrecenből háromféle zenekar is érkezett – többféle összeállításban lehet versenyezni: szimfonikus zenekar, vonós zenekar, gitárzenekar, fuvolazenekar, fúvós zenekar –, és mindhárom első díjat nyert. De ne feledkezzünk meg az ország nagy hagyományairól: ilyen a Záborszky család zenekarnevelő munkája Zuglóban – ott most már hosszú időre visszanyúló, régi gyökerek vannak –, hasonló Budafokon a XXII. kerületi Zeneiskola, amelyből végül a Dohnányi Zenekar kinőtt, de említhetnénk

a Mozart Zenekart is, amelyet Nemes László vezetett. Ma is működnek ilyen és ezekhez hasonló zenekarok, szerte az országban. Amikor elmegyek Kiskunfélegyházára, és azt tapasztalom, hogy egy egészen kis létszámú zeneiskola ki tud állítani egy harminc-negyventagú fúvós zenekart, amely egész Európában megállja a helyét, az bizony nagy öröm. És akkor még nem beszéltem a szombathelyiekről. Ugyanakkor azt is világosan kell látni, hogy a társadalmi körülmények miatt ez a fajta zenekari nevelés mostanában nehezebben megy, és éppen ezért kevesebb a zenekar, hiszen a normális az volna, ha minden olyan zeneiskolában, ahol legalább két-háromszáz gyerek tanul, működne fúvós zenekar, vonós zenekar, vagy olyan együttes, amely a helyi hagyományokhoz leginkább illeszkedik.

■ Milyen a zeneiskolai zenekari képzés hazai múltja? Mikortól eredeztethető idebaza az a gondolkodásmód, amely fontosnak tartja a zeneiskolákban a kamarazenei képzést és a zenekari oktatást?

– Ismereteim szerint ez az első perctől fontos volt, csak talán nem mindenütt írták le. Till Ottó a III. kerületben dolgozott, és próbálta ugyanezt országosan is szervezni – de említhetem iskolaalapító elődömet, Réti Zoltánt is, aki itt, Balassagyarmaton 1949-től működött, és az állami zeneiskola megszervezése is feladata volt. Róla is elmondhatom, hogy miközben csupán négy éve alakult meg az általa vezetett zeneiskola, már működött a zenekara, és Réti országos találkozót szervezett. Egyértelműen állíthatjuk, hogy a zenekari képzés az állami zeneiskolák lététől kezdve cél és feladat volt.

■ Mikortól kezdve tud bekapcsolódni a zenekari munkába egy zeneiskolai növendék?

– Ezzel kapcsolatban az alapvető kérdés az, hogy milyen módszereket alkalmazunk, hiszen a Szilvay testvérpár Finnországban a legkisebbekkel is remek eredményeket ért el, már a hetvenes évektől. Tehát nem kell ahhoz a Suzuki-metódus, hogy egy gyerek már akár a hangszeres tanulmányai harmadik hónapjában is csoportos muzsikálásban vehessen részt. Onnan pedig már nincs messze a zenekari munka. És bár Kodály énekes alapú zeneoktatásról beszél, azért az ő zenei nevelési elveitől az sem esik távol, hogy a gyerekek hangszerrel a kezükben, boldogan együttmuzsikáljanak.

■ Milyen pedagógusok kellenek ahhoz, hogy egy zeneiskolában pezsgő, életeli,

örömet adó kamarazenélés és zenekari játék valósuljon meg?

– Mindenképpen fontos, hogy a pedagógus jól játsszon a hangszeren – ezért is kezdtem mondandómat azzal, hogy a felsőfokú oktatásban nem szabad élesen szétválasztani a tanár- és művészképzést. Fontos továbbá az is, hogy a gyerekek a tanárra mint előadóra is példaként tekinthessenek. Természetesen nem arra gondolok, hogy az a bizonyos muzsikus a New York-i Filharmonikusokkal vagy akár Fischer Ivánékkal koncertezzek – csupán annyi kell, hogy a zenemű tisztességesen megszólaljon az előadásában, és ez élményt adjon a gyerekeknek. De legalább ilyen fontos a pedagógiai felkészültség: a tanár minél többféle módszerrel legyen képes a gyerekeket arra ösztönözni, hogy szívesen zenéljenek együtt, és legyen kedvük egymásra figyelni a társas muzsikálás közben. No meg persze elengedhetetlen a széles körű felkészültség, hiszen ha a zeneiskolai zenekar a fejlődés útján kissé már előbbre lép, onnantól kezdve a jó muzsikálás azon áll vagy bukik, hogy az egyébként kiválóan felkészült hegedűtanár vagy fúvós tanár képes-e nemcsak zeneileg összefogni, hanem a szó szoros értelmében vezényelni is a zenekart. Hozzáteszem: egyetlen tanár egy maga hosszú távon nem foghat össze egy zenekart – mindenképpen szüksége lesz a szülők vagy kollégák segítségére is. Ez talán a munka legnehezebb része. Ha annak a szegény pedagógusnak – érthető módon – minduntalan a kenyér után kell szaladgálnia, arra törekedvén, hogy különféle alkalmi fellépéseket vállalva sikerüljön kicsivel több pénzt keresnie, akkor hogyan maradna ideje egy tantestületnek a zenekarszervezésre?

■ A zeneiskolai zenekarok a magyar vidék: a városok és kisebb települések öntevékeny kultúraszervezésében is jelentős funkciót tölthetnek be, szereplést vállalva közösségi élet különféle alkalmain.

– Ez egyrészt valóban így van, másrészt talán nem eléggé nagymértékben. Nem szeretném túlfényezni a képet. Egyrészt valóban igaz: ha szétnézek Salgótarjánban, azt látom, hogy van ifjúsági zenekar, van a zeneiskolában zenekar, és van egy Salgótarjáni Szimfonikus Zenekar. És van olyan muzsikuskövendék, aki már külföldi nagy zenekarokig is eljutott. Ezen lemérhető, hogy ebben a városban például megvalósult egy olyan építkezés, amely a hegedűduóktól eljutott egy európai hírű szimfonikus zenekarban való játékig. Valóban, egy vidéki városban vagy községben nem lehet olyan rendezvényt elképzelni, amelyen a zeneis-

kolai zenekarok ne jelennének meg. Jó értelemben mondhatom: a politika igényli, hogy sokan muzsikáljanak a színpadon. Lehet, hogy ugyanez a politika nem mindig segíti kellőképpen azt, hogy ezt megtörténhessen – tehát azt a sok-sok munkát, aminek árán oda lehet jutni a színpadra –, de azt, hogy a színpadon legyen egy zenekar, szereti.

■ *Említette a különféle versenyeket. Ezek mennyire ösztönzik a gyerekeket a zene-kari munkában való részvételre?*

– A gyerekekben mindig megvolt és megvan a versengés iránti igény, és különösen zenekarok esetében nagyon szeretnek versenyezni. Itt talán még az is megemlíthető, hogy nemcsak az első díjasok örülnek. Magyar átok, hogy nálunk csak az első helyezést tekintik sikernek. Itt valóban a részvétel a fontos, hiszen ma már az is pénzügyi kérdés, hogy egy zenekar eljuthat-e egy versenyre. Tudom, nagyon sokan ellenzik a versenyeket, de mondjanak egy másik formát, amely mindenkit boldoggá tesz! Mert ha fesztivált rendeznek, ott is az a szokás, hogy fesztiválnagydíjat adnak ki – ilyen díj, olyan díj, mindenki kap valamit. Inkább az a kérdés, hogy csak odamegy valaki, és szerepel, vagy nemcsak a tanár, a vezető, de a növendékek is meghallgatják egymást. Ebben egy kicsi visszaesést látok, akár kórusmozgalomról, akár zenekarokról van szó. Megjelent egy olyan magatartás, hogy odamegyek, megmutatom, mit tudok, aztán majd a zsűri megmondja, ez mire volt elég. Ezen a területen sokkal többet kellene tennie a pedagógusoknak: meg kell éreztetni a gyerekekkel, hogy nem az internetről kell visszahallgatni a többiek produkcióját, hanem a helyszínen, élőben, mert az úgy jobb.

■ *A versenyek másfajta, pozitív hozama az is, hogy ezek mindig „pedagógustalálkozóként” is működnek: a tanárok eszmét cserélhetnek, áttekintést szerezve arról, mi minden történik szerte az országban a gyerekek tanítása és a zenekari muzsikusképzés terén.*

– Ez mindenképpen így van, olyannyira, hogy lassan nincs is más lehetőség, mert sajnos másfél-két éve a zenetanár továbbképzések nagyon elakadtak. A Magyar Zeneiskolák és Művészeti Iskolák Szövetsége volt az, amely nemcsak az említett zenekari versenyt szervezte az Oktatási Minisztérium és az Oktatási Hivatal által meghirdetve és annak jelentős anyagi támogatásával, hanem nagyon sok tanártovábbképzést is szervezett. Ilyen szempontból ezek a találkozó – főként, ha nem „egyemberes” a ze-

nekar, hanem egy aktív, közösen munkálkodó tanári csapat áll mellette – nagyon hasznos szakmai tapasztalatokkal szolgálhatnak, felhasználható példákat kínálhatnak, és a repertoár frissítését is segíthetik.

■ *Van-e átjárás a vidéki városok organikus zeneéletében a zeneiskolai együttesek és a felnőtt zenekarok között? Előfordul-e, hogy az a muzsikus, aki korábban játszott a zeneiskola zenekarában, később bekerül a város szimfonikus zenekarába?*

– Ez nagyon gyakori. Igaz, hogy egyfelől érik támadások a középfokú zenei nevelést, mondván, talán túl sok helyen van zeneművészeti szakközépiskola, másfelől azonban mindenütt kialakult egy biztos háttér, amelybe a szimfonikus zenekar is beletartozik. Tehát a vidéki zeneéletnek a „zeneiskola-zeneművészeti szakközépiskola” vertikuma nagyon sokat tett azért, hogy kialakuljon a vidék teljes értékű zenekari gyakorlata, fel egészen a szimfonikus zenekarig. Ehhez mindenképpen kellett a pedagógiai bázis.

■ *Mindaz, amiről beszélünk, messze önmagán túlmutató szereppel bír. Ha arra gondolunk, hogy kellene olyan tényezők, amelyek nem a magyarországi vidék tönkretételéhez, hanem éppen ellenkezőleg, felvirágoztatásához és a lakosság megtartásához vezetnek, akkor nyilván ilyen a zenekultúra is, amely – nem mellesleg – munkalehetőségeket is teremt.*

– Így van. Nálunk, Balassagyarmaton nemrég egy világcég készült megtelepedni. A cég vezetője a város polgármesterével tárgyalt a feltételekről. A polgármesterünket is meglepte, hogy az első három kérdésből az egyik az volt: van-e itt zeneiskola, ahová a cég vezetője járathatja a gyermekeit, ha ide jön, hogy vezesse a magyarországi kirendeltséget. Ez mutatja azt az irányt, hogy igenis, egy vidéki kisvárosnak kell, hogy legyen zeneiskolája, és minden járásban kell egy zeneiskolának lennie, hogy a területi zenei nevelést megoldja. Kell erről beszélni, mert minduntalan szembeállítják a sportot és a zeneoktatást, egyáltalán, a zenei műveltség területét, miközben nyilvánvaló, hogy az egészséges test igénye mellett a lélek egészségét szolgáló kultúra épp olyan fontos. Kodály amúgy, tudjuk, semmiképp sem volt a testkultúra ellensége. Ha valakinek nagyon fontos volt vele beszélnie, abban biztos lehetett, hogy reggel az uszodában vagy a hegyi sétán megtalálja. Arra célok ezzel, hogy teljes ember nincs sport és nincs zene nélkül sem. Ha ezt a szemléletet sikerül beépíteni a mindennapjainkba, és sikerül

megértetni azokkal a döntéshozókkal, akik ma az egészről talán csak annyit érzékelnek, hogy a gyerekek nem szeretnek énekelni, akkor sikerülhet előbbre lépünk.

■ *Egy egészen gyakorlati kérdés: milyenek a zeneiskolákban a tárgyi feltételek? Milyen a bangszerellátás, kottabehelyzet, vannak-e kottatartók? Kéznél van-e minden, ami abhoz kell, hogy magas színvonalú munka valósuljon meg?*

– Nincs kéznél. Tulajdonképpen elképesztő az a teljesítmény, amelyet azzal állítunk szembe, hogy mindennek ma Magyarországon milyen siralmas az adott feltételrendszere. Sokszor okoz gondot kottatartó vagy vonószőr beszerzése, sokszor kénytelenek a tanárok egyfajta „éhségbűnözés” keretében, pénzhiány miatt kottákat másolni – holott ez tilos. Máskülönbön azonban nem lehetne zenekari foglalkozásokat tartani, hallás után taníthatnák be a szólamokat. Ennek a helyzetnek az orvoslására mindenképpen ki kellene valamit találni, mégpedig központilag – például elhatározni, hogy az állami zeneiskolák számára a kottaellátást költségvetési keretből biztosítják.

■ *Ön, mint a zeneiskolai rendszer egészét átlátó szakember, milyen újításokat vezetne be, miért küzdene szívesen az elkövetkező években, annak érdekében, hogy a zeneiskolai zenekari képzés körülményei megjavuljanak?*

– Egyrészt küzdök a jobb feltételrendszerért, másrészt azért, hogy a zenetanárok a képzésük során a zenekari munkára nagyobb felkészítést kapjanak. Olyan zenetanárképzés kell, amely nemcsak arra készíti fel a tanárokat, hogy kamarazenét oktassanak, hanem a zenekari foglalkozások megtartására is.

■ *Tudunk-e valamit arról, hogy a magyarországi zeneiskolai zenekari képzés milyen helyet foglal el európai összehasonlításban?*

– Még mindig jól állunk: azok a zenekaraink, amelyek megjelennek valahol, zenélésben, értékközvetítésben még mindig sokkal előbbre járnak, mint más országok növendékei. Gyakran szembesülünk azzal, hogy más országokbeli zeneiskolai zenekarok általunk értéktelennek tekintett zenét játszanak – nagy energiával, lelkesen, sok áldozatot fordítva a megtanulására.

■ *Vannak-e olyan versenyek, amelyek nem országos szinten zajlanak, hanem nagyobb földrajzi régiók seregszemléjét teszik lehetővé?*

– Igen, a fúvósaink különösen jól szerepelnek ezeken, de a vonósok is megállják a helyüket. Van egy fúvószekari világszövetség: Debrecenben most nyáron fognak nagy fesztivált rendezni, Csikota József ennek a hazai fő szervezője. Egy ilyen rendezvényen tíz-tizenöt magyar zenekar is eredményesen mutatkozhat be. A nemzetközi kapcsolatok ilyenkor elsősorban cserekapcsolatot jelenthetnek. Sajnos, itt mindig pénzkérdés, hogy egy jó magyar zenekar meddig tud elmenni.

■ *Hallani híreket a zeneiskolai hálózat átszervezéséről. Mi erről a véleménye?*

– Ha az ifjúsági és zeneiskolai zenekarok életét tekintjük, azt kell látnunk, hogy a nagyobb városokban, jelentősebb falvakban általában működik zenekar vagy valamilyen kamarazenei csoport – akad olyan település, ahol több is. Mindez természetesen azt is jelenti, hogy működik az a zeneiskolai hálózat, amely ötven-hatvan évvel ezelőtt kezdett kialakulni. És bár apróbb vadhajítások keletkeztek e téren a rendszerváltást köve-

tően, azért az állami zeneoktatás rendszere megmaradt elsősorban állami fenntartásban, nyolcvanöt százaléka a zeneiskoláknak tudomásom szerint a Klebelsberg Intézményfenntartó Központoz tartozik. Ezek az iskolák folyamatosan együttműködnek, nemcsak megyéken belül, de az egyes megyék régiói között is. Ez jelent egy olyan hálózatot, olyan közös tudást, amelyet érdemes megőrizni, és ezt a hálózatot, ha kell, természetesen apróbb finomításokkal, tovább működtetni. *Csengery Kristóf*

Dr. Vigh Andrea a megújult zenei tanárképzésről, a mindennapi éneklésről, a XXI. századi módszerekről

Néhány esztendő alatt sikerült jelentős eredményt elérnie a Zeneakadémia tavaly kinevezett rektorának, hiszen dr. Vigh Andrea összefogta a zenei felsőoktatás valamennyi intézményét, és egységes fellépésüknek köszönhetően jelentősen megújult a zenei tanárképzés. Mindent megtesznek azért, hogy az oktatást korszerűsítsék, a módszertan és a tananyag is megfeleljen a XXI. század igényeinek, s mind nagyobb része legyen elérhető az interneten. Emellett úgy véli, hasznos lenne, ha a kicsik minden nap énekelnének, hiszen bizonyított tény, hogy a zenével foglalkozó gyerekek más területen is sokkal jobb teljesítményre képesek. Szerinte erre az egész napos iskola keretein belül van is lehetőség, s a Kodály-módszernél nem kell jobbat találni. Vigh Andrea egyik álma pedig az, hogy szakképzett pedagógusok már az óvodában kezdjék el a kicsik zenei nevelését.

■ *Minden területen, így a zenepedagógiában is nagy kérdés, hogyan kell korszerűsíteni az oktatást, milyen struktúrával lehet még hatékonyabbá és a XXI. század igényeinek megfelelőbbé tenni. Hogyan kezdtek neki az átalakításnak, mi történt azt követően, hogy bevezették a bolognai rendszert?*

– Amikor a bolognai struktúra megszületett, és átalakították az osztatlan képzéseket osztozottakká, volt egy réteg, amely tiltakozott ellene, de jócskán akadtak olyanok is, akik az akkori változást érdeklődően szemléltek, kíváncsian várva az eredményeket. Azt mi is érzékeltek, hogy ez a rendszer nem kedvez igazán a tanárképzésnek, hiszen megtöri az ötéves folyamatot, és más építkezést kíván. Aztán azon is vita folyt, hogy a tanári mesterképzés mire adjon jogosítványt... Mindez nagy dilemmát jelentett mindenki

számára. Ráadásul zenei területen csak egy-szakos tanárképzések léteztek, így a diplomák munkarő-piaci értéke is alacsonyabb volt. Köztudott, hogy vannak olyan diplomák, amelyekkel, ha csak a tanítható tantárgyaknak feleltetjük meg azokat, nem lehet kitölteni egy egész állást, és ez persze mind a munkáltatónak, mind a pályakezdőknek nehézséget okoz. Sok volt tehát a megoldatlan probléma – tegyük hozzá: nemcsak a zenei tanárképzésben, hanem a közismert tanárképzés területein is –, így a bolognai rendszer bevezetését követően Magyarországon is elkezdtek gondolkodni azon, hogy a tanárképzést hogyan alakítsák át.

■ *Arra jutottak, hogy legyen ez az osztatlan képzés.*

– Így igaz, ekkor született meg a 4+1, illetve az 5+1 éves intervallum (a +1 év mindkettő-

nél az összefüggő iskolai gyakorlatot jelenti). Hosszas és alapos mérlegelés után, figyelembe véve a minisztérium adta lehetőségeket, a végeredmény zenei területen ez lett: 4+1 éves, alapfokú tanításra felkészítő képzés működhet a klasszikus hangszeres, énekes, egyházzene, zeneismeret, ének-zene és valamennyi jazz szakirányon, míg az 5+1 éves, alap- és középfokra felkészítő képzés csak egyes elméleti jellegű képzésekben (zeneelmélet, karvezetés, ének-zene, egyházzene) és a népzenei szakirányokon folytatható. Az új rendszernek számos előnye van, az osztatlanságnak köszönhetően a tanár jobban tud tervezni, és a hallgatók is kiszámítható jövőképet kapnak.

A klasszikus hangszeres, a klasszikus ének, a zeneszerzés és a muzikológia szakirányokon az alap- és középfokra egyaránt felkészítő képzés továbbra is csak a 3+2+1 éves rendszer él (3 év alapképzés, 2 év művész mesterképzés, további 1 év művésztanári mesterképzés). Ennek egyik fő oka, hogy a régi, művészi és tanári diplomát egyaránt adó képzések már nem hozhatók vissza a rendszerbe: vagy tanári, vagy művész szakok léteznek. E két vonal – bár a szakmai tartalomban nyilván hasonlóak – a bolognai rendszerrel szétvált, e tekintetben visszaút már nincs. Ha az említett osztozott tanári képzések is 5+1 évesekké váltak volna, a végzetek csak tanári diplomát kaphatnának, művészt nem. A művészképzés rangjáról azonban nem akartunk lemondani. Másfelől számunkra lényeges, hogy ne csak országhatáron belül gondolkodjunk. Az osztozott bolognai szisztéma mágneskártya a